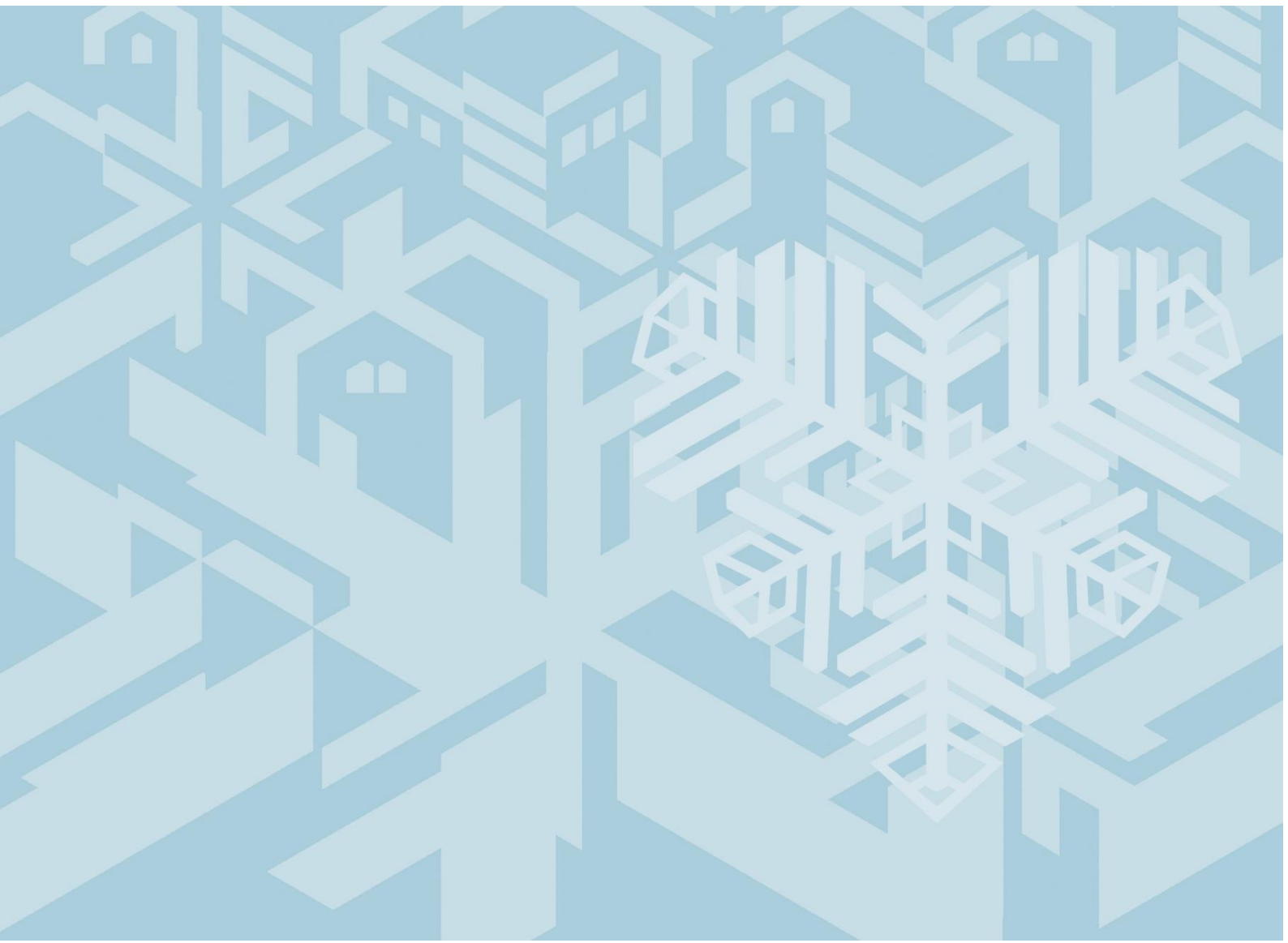

Program
➤ **Strategi**
Policy
Riktlinje

Biblioteksstrategi

Dokumentnamn:
Biblioteksstrategi

Berörd verksamhet:
Kultur- och fritidsnämnden

Fastställd av:
Kultur- och fritidsnämnden 2018-12-05,
§, dnr 231-2018

Dokumentansvarig:
Bibliotekschef

Gäller från:
2019-01-01

Gäller till:
2019-12-31

Sammanfattning

Enligt bibliotekslagen, SFS 2013:801, ska varje kommun anta biblioteksplaner/strategier för sin verksamhet och biblioteken och dess huvudmän ska samverka.

Biblioteken har i uppdrag att särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Läsning och läsförståelse är en grundläggande förutsättning för demokratiskt deltagande, för utbildning och för delaktighet i samhället.

Folkbiblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Tillgång till och kunskap om den digitala kommunikationen är en förutsättning för att kunna delta i samhället. Biblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Östersunds bibliotek kommer under 2019 att arbeta strategiskt med följande prioriterade områden.

- Utveckla den läsfrämjande verksamheten
- Utveckla biblioteken som en plats för en demokratisk arena
- Utveckla verksamheten kring digital delaktighet

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Syfte	4
1.3 Metod	3
1.4 Förtydliganden och avgränsningar.....	4
2. Underlag till valda strategiområden	4
2.1 Läsfrämjande	5
2.2 Demokratisk arena	5
2.3 Digital delaktighet.....	5
3. Strategiska utvecklingsområden.....	5
3.1 Utveckla den läsfrämjande verksamheten	5
3.2 Uteckla biblioteken som en plats för en demokratisk arena	6
3.3 Utveckla verksamheten kring digital delaktighet	6
4. Ansvar och uppföljning	7
4.1 Ansvar och spridning	7
4.2 Uppföljning	7
4.3 Relaterade dokument	7

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt bibliotekslagen, SFS 2013:801, ska varje kommun anta biblioteksplaner/strategier för sin verksamhet och biblioteken och dess huvudmän ska samverka. Strategin ska vara det styrdokument som anger riktningen för bibliotekens utveckling och prioriteringar i verksamheten.

Biblioteksverksamhet ska bedrivas enligt bibliotekslagen, fastställda nationella och kommunala kulturpolitiska mål och riktlinjer, av nämnden beslutade övergripande mål samt stiftelsen Jämtlands läns biblioteks stadgar.

1.2 Syfte

Syftet med strategin är att ge strategisk vägledning för att styra utveckling och prioriteringar för biblioteksverksamheten. Invånarna i kommunen ska vara informerade om vilken inriktning och omfattning biblioteksverksamheten erbjuder samt att de kan påverka verksamheten. Invånarna ska på ett lättillgängligt sätt få information om den biblioteksverksamhet som erbjuds i kommunen.

1.3 Metod

Kultur- och fritidsförvaltningen har fått i uppdrag av Kultur- och fritidsnämnden att revidera biblioteksstrategin för år 2019. Analyser har gjorts i verksamheten gällande användningen av bibliotekets service och tjänster. Inom ramen för arbetet med Framtidens bibliotek har föreläsningar och workshops arrangerats med bibliotekets personal. Arbetet har fokuserat på vilken inriktning och vilken service som ska prioriteras i verksamheten för att biblioteken ska vara relevanta i framtiden.

1.4 Förtydliganden och avgränsningar

Denna strategi omfattar folkbiblioteksverksamheten i Östersunds kommun och berör ej skolbiblioteksverksamheten som enligt Skollagen är rektors ansvar.

2. Underlag till valda strategiområden

I Östersund finns i dag ett huvudbibliotek, tre integrerade områdesbibliotek, en biblioteksbus. Lärcentrums bibliotek är integrerat med huvudbiblioteket. De fysiska biblioteken kompletteras med det virtuella, genom bibliotekets webb ges tillgång till databaser och e-medier. Under 2019 utökas verksamheten med en mindre biblioteksbus.

I genomsnitt är 26% av invånarna i Sverige aktiva användare på folkbiblioteken för år 2017. I Östersund är motsvarande siffra 27 % för år 2017.

Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteksverksamhet finnas till för alla, men att särskild uppmärksamhet ska ägnas åt vissa grupper. De prioriterade grupperna är barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska samt de nationella minoriteterna.

Antalet fysiska lån per invånare i Sverige är 5,8% för år 2017 och i Östersund är motsvarande siffra 6,8%. Utlån av medier för barn och unga, per invånare 0 - 17 år är i Sverige 13 för år 2017. I Östersund är motsvarande siffra 16 för år 2017.

Andelen titlar på de nationella minoritetsspråken är 1,53% av det totala mediebeståndet för folkbiblioteken i Sverige för år 2017. Motsvarande siffra för Östersund för år 2017 är 0,62%. Detta är något som ska prioriteras för att öka servicen och medieutbudet för de nationella minoriteterna.

Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Allsidighet och kvalitet ska prägla bibliotekens utbud av medier och tjänster.

Biblioteken är en viktig mötesplats för många och ett naturligt ställe för kulturella upplevelser. Biblioteken ska vara en social arena som uppmuntrar och stärker möten mellan människor vare sig det sker fysiskt eller digitalt.

Samverkan med andra verksamheter tas tillvara i strävan att uppnå uppställda mål.

2.1 Läsfrämjande

Biblioteken har i uppdrag att särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Läsning och läsförståelse är en grundläggande förutsättning för demokratiskt deltagande, för utbildning och för delaktighet i samhället. Läsning och litteratur bidrar till en större förståelse för sig själv och omvärlden och stärker därmed individens förutsättningar att delta i samhället. Att väcka läslust och stimulera till läsning är en av bibliotekens grundläggande uppgifter. Läsfrämjande verksamhet ska bedrivas även utanför de fysiska biblioteken för att nå nya målgrupper och användare.

2.2 Demokratisk arena

Folkbiblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Betydelsen av demokrati och fri åsiktsbildning uttrycks tydligt i grundlagen: *“Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning”* står det i regeringsformen (SFS 1974:152). Bibliotekslagen ger de offentligt finansierade biblioteken en väsentlig funktion för att i praktiken säkra och utveckla demokratin. Biblioteken ska också främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Besökarna skall mötas med öppenhet, respekt, tolerans och bibliotekets personal ska ha ett professionellt bemötande med besökarnas integritet och behov i fokus.

2.3 Digital delaktighet

Den digitala utvecklingen ställer nya krav på teknisk utrustning och e-medier. Personalen behöver ny kompetens för att kunna tillgodose behoven och att följa med i utvecklingen. Den digitala klyftan finns och det är viktigt att biblioteken arbetar med denna fråga. Den statliga satsningen Digitalt först som är en bred satsning på digital kompetenshöjning för hela befolkningen tar alla folkbibliotek i landet del av. I första skedet så utbildas all personal i så att de kan hjälpa invånarna i ett digitalt kompetenslyft.

3. Strategiska utvecklingsområden

3.1 Utveckla den läsfrämjande verksamheten

Biblioteken har i uppdrag att särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Läsning och läsförståelse är en grundläggande förutsättning för demokratiskt deltagande, för utbildning och för delaktighet i samhället. Läsning och litteratur bidrar till en större förståelse för sig själv och omvärlden och stärker därmed individens förutsättningar att delta i samhället. Att väcka läslust och stimulera till läsning är en av bibliotekens grundläggande uppgifter.

Biblioteken ska aktivt arbeta med läsfrämjande aktiviteter för alla åldrar och barn och ungas språkutveckling och läsförståelse ska prioriteras. Metoder för att locka till läsning, levandegöra litteratur och skapa delaktighet ska utvecklas. Mediebeståndet för barn och unga ska prioriteras och utvecklas efter deras behov och utifrån deras egna villkor. Biblioteken ska stimulera och inspirera till läsning, skrivande samt eget skapande. Barn och unga ska kunna påverka verksamheten på biblioteken.

Bibliotekens medier och aktiviteter ska spegla de prioriterade gruppernas behov och säkerställa att de får den särskilda uppmärksamhet som de har rätt till. Bland minoritetsspråken ägnas särskild uppmärksamhet eftersom Östersund är en samisk förvaltningskommun.

3.2 Utveckla biblioteken som plats för en demokratisk arena

Östersunds bibliotek spelar en viktig roll i kommunens demokratiarbete genom att spegla mångfald och olika synsätt genom att vara en mötesplats för lärande och samtal mellan människor.

För att biblioteken ska kunna göra en skillnad i människors vardag måste bibliotekens olika verksamheter präglas av delaktighet och medskapande. Bibliotekens aktiviteter ska därför inkludera människor med olika behov, förväntningar och intressen. Miljön skall vara inbjudande, välkomnande och trevlig att vistas i.

3.3 Utveckla verksamheten kring digital delaktighet

Tillgång till och kunskap om den digitala kommunikationen är en förutsättning för att kunna delta i samhället. Biblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. På biblioteken ges människor möjlighet att använda och lära sig mer om informationsteknik och på så vis ges större möjligheter till inkludering i samhället och till att delta i den demokratiska processen. Medarbetare ska ha goda kunskaper i digitala verktyg för att kunna ge en bra och relevant service.

Biblioteken ska arbeta för en ökad digital delaktighet bland medborgarna i Östersunds kommun genom att i större utsträckning samverka med studieförbund, föreningar, organisationer och andra kommunala verksamheter.

Teknik och digitala tjänster är en bärande del i de fysiska biblioteken och digitala biblioteket. När tekniken utvecklas förväntar sig många användare att biblioteken ligger i framkant. Det ställer krav på biblioteken att snabbt ställa om och introducera tekniska lösningar som underlättar informationssökning, lärande och läsning.

4. Ansvar och uppföljning

4.1 Ansvar och spridning

Denna strategi har beslutats av Kultur- och fritidsnämnden. Bibliotekschefen är dokumentansvarig och har ansvaret för att säkerställa tillämpning samt uppföljning samt ansvarar för att strategin är känd bland medarbetarna.

4.2 Uppföljning

Strategin följs upp när delårsbokslut och bokslut i verksamheten görs av dokumentansvarig och den ligger till grund för bibliotekets verksamhetsplan.

Uppföljning görs genom nedanstående indikatorer och genom utvärdering av genomförda åtgärder.

- Utlån av barn- och ungdomslitteratur
- Utlån av litteratur på annat modersmål än svenska
- Andelen titlar på de nationella minoritetsspråken
- Antal aktiva användare
- Antal aktiva användare, barn och unga 0 - 17 år
- Antal aktiviteter läsfrämjande
- Antal aktiviteter demokrati
- Antal aktiviteter digital delaktighet

4.3 Relaterade dokument

Bibliotekslagen SFS 2013:801